

kunne appellere Landsrettens Afgjørelse med Hensyn til det Faktiske, Bevisspørgsmaalet, vil have Protokolation af Vidneførselen ved Landsretterne, idet saa den hele skrevne Vidneforklaring skulde afgive et Fundament for Høiesterets Paakjendelse med Hensyn til Bevisspørgsmaalet, da har man i Virkeligheden, synes mig, gjort et Angreb paa Umiddelbarhedsprincippet, som dette Princip ikke vilde kunne taale, naar Angrebet var berettiget. Hvis nemlig Høiesteret, den øverste og sidste Instans, ved hvis Dom man skal blive staaende, kan have Nok i de skrevne Forklaringer, da kan Landsretten ogsaa have Nok deri, da er der ikke nogen Grund til, at Landsrettens Dommere selv skulle høre og se Vidnerne, da er der navnlig ingen Grund til den megen Tidsspilde for Vidnerne og for Dommerne, som er forbunden med et i egentligste Forstand mundtligt Vidneforhør, da er der ingen Grund til at paalægge Vidnerne det Besvær at skulle reise maafte langt bort fra deres Hjem for at afgive Forklaring for Landsretterne. Lad dem saa afgive Forklaring ved Underretten som hidtil, lad denne blive protokolleret, og send det Skrevne ind til Landsretten og derfra igjen til Høiesteret. Ansér man det for en Fordel, at Landsretternes Medlemmer selv høre og se Vidnerne, og antager man, at de derefter bedre kunne dømme, da er det ogsaa, synes mig, uimodsigeligt, at det vil blive en underlig Indretning, at saa Høiesteret, som faar et mindre godt og mindre fyldestgjørende Materiale at bygge paa, idet den nemlig kun faar det Skrevne, skal være den, der er berettiget til at kassere de Dommers Domme, som selv have haft Kærlighed til at se og høre Vidnerne. Dette er, synes mig, en forkert Ting. Det er netop en af de Mangler, der slæbe ved den nuværende Ordning af Sø- og Handelsretten. Det er foreskrevet i Sø- og Handelsretsloven, at Vidnerne skulle møde og afgive deres Forklaring for de Dommere, som skulle dømme i Sagen, og det har man altid lagt megen Vægt paa. Særlig kan jeg sige til, at de ikke-juridiske Medlemmer af Sø- og Handelsretten altid have anset det som en saare vigtig Ting, at de kom til at overvære de Vidneforhør, som finde Sted i de Sager, hvori de skulle dømme. Men her fremkommer det Mangelfulde i den nuværende Ordning for Sø- og Handelsrettens Bedkommende, og naar denne Mangel ikke har været sølt stærkere, er det selvfølgelig, fordi ikke saa mange af Sø- og Handelsrettens Dommere ere blevne appellerede til Høiesteret, og fordi der i endnu færre har været egentlig Tale om Bevispunkter. Men hvis det hyppig var stet, at der var appelleret Sager fra Sø- og Handelsretten til Høiesteret, og Appellerne hyppig havde dreiet sig om det Faktiske, hvorvidt Bevis skulde anses

for at være tilstede, da kan man være fuldkommen overbevist om, at Sø- og Handelsrettens Medlemmer vilde have haft en levende Fornemmelse af, at det i Grunden var Uret, at man sagde til dem: I skulle høre, hvad Vidnerne forklare, og overvære Vidneforhørene fra Først til Sidst, men den Mening, som I derefter danne Eder om, hvad der er bevist eller ikke bevist, skal sendes ind og kritiseres af Høiesteret, som selv ikke hører og ser Vidnerne, men maa tage tiltakke med det tarvelige skriftlige Referat af Vidneforhandlingerne, som Formanden for Sø- og Handelsretten lader føre til Protokols. Det er netop eet af de Punkter, hvor jeg har mærket Svagheden ved Sø- og Handelsretsproceduren, men der er et andet Punkt, hvor jeg ogsaa har mærket en Svagbed, og det vil jeg nævne, fordi det staaer i Forbindelse med et Punkt, som blev berørt af det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgfreds. Dette ærede Medlem dvælede noget ved Lovforslagets § 267. Det hedder jo der om de Domme, som Landsretten skal afsatte, at de skulle nævne de forskjellige faktiske Kjendsgjerninger, hvorpaa Resultatet bygges, og at de, forsaavidt der har været Strid om disse, skulle udtale, hvorvidt Bevis anses for at være tilveiebragt eller ikke, og saa sies der til, at Kjendsgjerninger, som ikke komme i Betragtning, kunne forbigaaes, medmindre Dommeren skønner, at der dog muligvis af Høiesteret kan blive tillagt disse Kjendsgjerninger Betydning. Jeg indrømmer, at, naar der var Tale om mange saadanne Kjendsgjerninger, der vare komne frem under en Sag, men som maatte anses for at være i og for sig ganske uden Betydning, og disse skulde omtales, og man ligeledes skulde udtale sig om, hvorvidt Bevis var tilstede eller ikke, kunde en saadan Dom efter Omstændighederne komme til at se besynderlig ud; men hvad man saaledes kan udtænke sig, udmale sig, finder i Virkeligheden i det praktiske Liv ikke saa hyppig Sted, og om ogsaa en enkelt Gang en Dom skulde blive belemt med en Omtale af nogle faktiske Kjendsgjerninger, som ikke havde nogen Betydning, saa var det i og for sig ikke saa stor en Ulykke. I den Henseende har det ærede Medlem dog maafte imidlertid nogen Ret; men naar han saa siede til, at Slutningen af Paragrafen ligeledes maatte anses for at være uheldig ligeoverfor Betydningen af Processen for Høiesteret, da er dette et Punkt, hvor jeg er væsentlig uenig med ham. Sidste Stykke af § 267 siger nemlig: „Den i Dommen givne Fremstilling af Parternes mundtlige Angivelser og Uttringer afgiver fuldt Bevis for disse, forsaavidt ikke Modbevis mod dem føres.“ Ja, dette maa jeg bestemt holde paa, at, for at der skal være Alvor og Sandhed i den mundtlige